

Kulturpunkt.hr

09.10.2010

Na nama je da mijenjamo sebe i stvarnost

Nina Kurtela govori o svom video uratku *Transformance* čije je premijerno prikazivanje požnjelo pozitivne kritike na berlinskoj suvremenoj plesnoj sceni.

Napisala i razgovarala: Petra Fabro

Nina Kurtela govori o svom video uratku *Transformance* koji je nedavno požnjeo pozitivne kritike na berlinskoj suvremenoj plesnoj sceni. Fokus je stavljen na preobrazbu napuštenog tvorničkog prostora u suvremeni plesni centar, a osim prostora te berlinske plesne scene, promijenila se i sama autorica.

Nina Kurtela je mlada hrvatska "gerila" umjetnica koja **djeluje u "međupolju" između vizualne i izvedbene umjetnosti**. U Zagrebu je studirala na **Nastavničkom odjelu Akademije likovnih umjetnosti**, u Berlinu je završila **Studij za suvremeni ples, koreografiju i kontekst** te i živi i radi na relaciji između ta dva grada. Umjetnost shvaća kao nešto živo i intimno čemu ona dopušta da se rodi. Vjeruje kako je vrijeme nedostižnih genija umjetnika prošlo i pobornica je već uvriježene suvremene ideje da se izvedbena umjetnost može dogoditi svugdje. Njeni su radovi reakcija na stvarnost, voli diskurs promišljanja svog rada, a najsretnija je kad u umjetnički proces uspije uvući publiku i pokrenuti diskusiju. Njeguje dijete u sebi koje se igra, promišlja, propitkuje i uči dok stvara. Kreće od ideje i intencije, a zatim pronalazi prikladnu formu i medij kroz koji će ideju oživotvoriti. Dobitnica je **Rektorove nagrade**, a nedavno ju je "zaskočila" i novčana **nagrada Henkel** koja joj je dodijeljena u kategoriji mladih umjetnika s područja srednje i istočne Europe. Preksinoć je u kinu Europa održana projekcija njenog **video rada Transformance** koji je na berlinskoj suvremenoj plesnoj sceni požnjeo pozitivne kritike struke. Idući ponedjeljak, u zagrebačkoj Galeriji VN, zagrepčani će imati priliku sudjelovati u njenoj novoj samostalnoj izložbi **Vešomat**.

Predstavi nam ukratko konceptualnu i fizičku realnost projekta Transformance.

Riječ je o osmominutnom video uratku kojim sam dokumentirala petomjesečni performans u trajanju (Durational performance). Video prikazuje preobrazbu studijskog prostora Uferhallen iz nekadašnjeg skladišta za popravljanje javnog transporta u instituciju suvremenog plesa. Kao jedini stalan lik, mirno stojim u središtu gradilišta koje se svakodnevno mijenja. Kamerom sam zabilježila dinamičan proces preobrazbe napuštenog prostora surova izgleda u funkcionalan i moderan plesni centar u kojem će se događati umjetnost. Kao svjedok procesa i kao živa skulptura unutar prostora, sto dana sam kamerom dokumentirala rađanje nove važne plesne institucije. Stojim mirno, no oko mene se izmjenjuju bageri, alati, strojevi, radnici, pa je video itekako dinamičan.

S ciljem ostvarenja interakcije s publikom i pokretanja diskusije, prije svake projekcije video rada Transformance održiš i kratko predavanje o konceptu projekta. O kojim temama želiš popričati i zašto?

Želim pokrenuti pitanja i publiku učiniti budnim i aktivnim sudionikom projekta. Smatram da jedni od drugih možemo puno toga naučiti. Vjerujem kako se samom našom intencijom umjetnost može roditi i dogoditi svugdje, pa i na gradilištu, čak i u slučaju kad radnici kao sudionici i svjedoci od samog početka sumnjaju u proces i konačan ishod. Rad predstavlja studiju individualnog susreta sa

radikalnim promjenama socijalnih struktura i operativnih modela unutar svijeta izvedbenih umjetnosti. Sto dana zaredom sam svjedočila promjene na gradilištu i snimala preobrazbu. Radnici su se u početku čudili ili neobazirali na mene, no s vremenom su me prihvatili i pitali me o potrebama samih plesača. Umjetnici rijetko imaju priliku prisustvovati svim fazama izgradnje institucije. Arhitekti i radnici, unatoč stručnosti u svom području, ne poznaju dovoljno potrebe samih umjetnika. Videom sam minimalno manipulirala. Jedine režirane scene su one u kojima na gradilište ulaze moji prijatelji plesači koji su bili zainteresirani za projekt od samog početka. Tijekom performancea kretala sam se vrlo minimalno, samo onda kad me tijekom izgradnje na to natjerao, a glazbene podloge nema. U film su utkane i subliminarne poruke kojima se također poigravam. Naglasak je stavljen na proces preobrazbe, a video završava onog trena kad se gradilište na kojem stojim pretvori u pozornicu. Time simbolično upozoravam i na to da nakon izgradnje institucija, što je samo po sebi pozitivno, često nedostaje financija za realizaciju produkcija samih umjetnika.

Video uradak Transformance premijerno je prikazan u Berlinu na plesaćkom Tanz Im August festivalu. Kako je reagirala berlinska publika, a kako zagrebačka?

Tanz Im August posjećuje velik broj plesača kojih se, osim samog postojanja novog plesnog centra, duboko tiče i ostala problematika koju sam dotakla. Čini mi se da nas sve pomalo muči to što je vrlo lako udaljiti se od umjetničkog procesa, utopiti se u instituciji, udaljiti se od života kroz svoju umjetnost i izgubiti kontakt s publikom. Sve to može biti i drugačije! Može biti baš onako kako smo zamislili i kako to želimo izvesti. Na nama je da mijenjamo sebe i stvarnost s kojom nismo zadovoljni. Osobno, Transformance mi je pokazao vrijednost i snagu koja leži u vrlinama kao što su strpljenje, požrtvornost, discipliniranost, predanost svom radu i upornost. Vjerujem da umjetnički proces treba transformirati umjetnika. U Berlinu su se pokrenule žive rasprave o takvim temama, dok je zagrebačka publika bila nešto rezerviranija.

Imala si priliku studirati u Zagrebu i Berlinu. Kako bi opisala iskustvo studiranja u Hrvatskoj?

U Zagrebu sam studirala u klasičnoj i konzervativnoj sredini unutar tvrde i dobro organizirane institucije. Najviše me mučila zatvorenost institucije prema eksperimentu kao metodi edukacije i rada na sebi. Eminentni radovi koji su tada nastali, a prvenstveno govorim o projektu Autoshow i projektu Proslava rođendana, nastali su iz bunta prema instituciji koja me tjerala da se razvijam u klasičnom smjeru na klasičan način. Autoshow je moj najciničniji rad. Umjesto izložbe, organizirala sam event po uzoru i prema pravilima auto showa. Vrlo spektakularno i pomoću

marketinških poruka kojima nas i inače zavode, prezentiran je nefunkcionalan ali vrlo dekorativan proizvod. Unutrašnjost automobila je potpuno prazna, a tapecirala sam ga izvana. Projektom sam ironizirala i kritizirala spektakle, konzumerizam i želju da se prezentiramo nečim što nismo samo da bi se lakše prodali i više zaradili. Paralelno sam propitkivala brendiranje umjetničkog proizvoda, prezentaciju samog umjetnika u trenu kad izađe na tržište i slično.

Za razliku od Autoshowa kojim se kao autor predstavljaš putem spektakularnog eventa, izložbom Proslava rođendana postavila si intimnu situaciju. Ponovo ti je bilo važno uključiti publiku u interakciju.

Ta je izložba nagrađena Rektorovom nagradom, a nastala je iz groze koja me uhvatila zbog poziva galerije Križić - Roban da održim samostalnu izložbu u njihovom prostoru. Nisam željela postaviti skulpture koje će gledatelji tijekom izložbe pasivno razgledati i dosjetila sam se da bi umjesto toga mogla postaviti situaciju s kojom se svi mogu identificirati i u kojoj svi prisutni mogu sudjelovati. Kao skulpture, izložila sam rođendanske poklone koje je donijela sama publika, a izložci i otvorenje zabilježeni su nizom fotografija. Tulum je održan prilikom samog otvorenja izložbe, a tijekom idućih deset dana, publika je mogla razgledati njegove dekorativne ostatke.

S kojom problematikom si se susrela tijekom studija u Berlinu?

Za razliku od zagrebačke priče, na berlinskoj plesnoj akademiji Uferstudios mučila me dijametralno suprotna problematika. Primljena sam u potpuno eksperimentalan, edukativan pilot projekt unutar inače dobro organizirane institucije. Kao prvoj generaciji studenata, nisu nam dana nikakva ograničenja. Postojala je potpuna sloboda i sami smo unutar svog studiranja trebali definirati čime ćemo se kao grupa baviti, što ćemo istraživati i putem kojeg medija. Nije postojala nikakva struktura ni vodstvo, tj, ona koja je postojala nije funkcionirala. Radili smo u velikim halama koje su odisale tvorničkim štihom. Škola nam je improvizorno napravila plesne podove i dvorane. Pretpostavka je bila da ćemo, unatoč nepostojanju strukture i vodstva, uspjeti pronaći zajednički jezik i zajednička područja koja želimo istraživati, uhvatiti isti smjer u kojem se u danom trenutku želimo razvijati. Ta mentalno nestabilna situacija, bez adekvatnog umjetničkog vodstva iako nam je naizgled davala veliku slobodu na kraju je bila isto tako jako ograničavajuća. Imam osjećaj da smo se više bavili organizacijom, uređenjem strukture i određivanjem metodologije rada, i pronalaskom neke zajedničke točke polazišta nego samim umj. radom. Svejedno, i iz tog smo iskustva puno naučili. Pilot projekt je prihvaćen i postao je služben tek po završetku naše studentske godine. Odlučeno je da će škola nastaviti s tim eksperimentalnim programom, a studijski prostor koji smo

koristili pretvoren je u velik i važan plesni centar. Transformance bilježi njegovu preobrazbu, a performance i video rad sam realizirala uz materijalnu i moralnu potporu HAVC-a Zagreb, HUTZ-a Berlin te Uferstudios Berlin.

Za kraj, molim te predstavi nam izložbu Vešeraj koju ćeš ubrzo postaviti u Galeriji VN.

Otvorenje izložbe će se održati 11.listopada u 19h, u prostoru čitaonice koja je integralni dio Galerije VN. Postavit ću vrlo praktičnu socijalnu situaciju. Čitaonicu ću, naime, pretvorit u javnu praonicu rublja u kojoj će svi moći, potpuno besplatno, oprati svoje prljavo rublje. Fascinirana sam javnim "vešerajima" koje viđam po zapadnoeuropskim zemljama. U neoliberalnim društvima oni su dio svakodnevice. Iako postoje i kod nas, građani ih ne koriste. Kao razlog tome nameće se činjenica da u Hrvatskoj vjerojatno ne postoji potreba za tom uslugom, no s druge strane, Hrvati se možda i pomalo srame svog prljavog veša. Izložbom želim postaviti pitanje koliko toga i što točno javni vešeraji govore o određenim društveno-socijalnim konstalacijama unutar različitih društava. Iako će najveću korist od moje izložbe imati beskućnici i socijalno ugroženi građani, dobrodošli su i političari te javne osobe. Osobno bi voljela da se pojave istaknuti političari koji se osjete spremnima oprati svoje prljavo donje rublje pred očima javnosti. U jeku antikorupcijske borbe u čije se dosljedno provođenje zaklinju, taj bi čin nosio vrlo zanimljivu simboliku. Izložbom želim postaviti i pitanje gdje je granica između javnog tj. političkog i osobnog, te zbog čega se sramimo svog prljavog rublja i što ono simbolizira. U stvari, postavljam situaciju, a što će se dogoditi – vidjet ćemo!

Petra Fabro